

Az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztése a felsőoktatásban

Kralina Hoboth Katalin
 Szlovák Műszaki Egyetem, Pozsony,
 Építőipari Kar, adjunktus; lakhely: Vásárút;
 e-mail: katalin.hoboth@gmail.com

A munkaerő-piaci érvényesülés, ill. magasabb presztízsű munkahely, külföldi munkavállalás fontos feltétele a nyelvtudás, egyre több munkáltató várja el legalább egy idegen nyelv ismeretét a szakmai tudás mellett. Ez az elvárás nemcsak a közgazdászokat, bölcsészeket érinti, hanem a műszaki végzettségűeket is. Azonban a munkaerő-piaci elvárások ellenére is vannak olyan diákok, egyetemi hallgatók, akik szerint e kompetenciákra nincs szükség. Az oktatásban tehát felmerül a kérdés, hogyan motiválhatók e véleményüknek hangot adó hallgatók, valamint hogyan tehető effektívebbé az idegen nyelv oktatása az egyetemeken.

Az európai uniós tagság, a piaci helyzet alapján feltételezhetnénk, hogy a fiatal generáció számára természetes az idegen nyelv(ek) ismerete. A műszaki szakokon az idegen nyelvi szemináriumokon tapasztalt hallgatói hozzáállás azonban gyakran érdektelenségről vall. A nyelvi kompetenciák hangsúlyozása viszont nem üres frázis. E nézet helytelenségét Miština tanulmánya példákkel is alátámasztja, u. i. a munkaerőpiac, ill. számos külföldi cég szlovákiai leányvállalata a végzős hallgatók hiányos nyelvi ismereteiről számol be (Miština 2010: 42–44). A megoldást több szakemberrel egyetemben a szaknyelvi képzésben, valamint a nyelvi tanszékek helyzetének erősítésében látja (Miština 2010: 44–45, l. Erdős 2011).

Az eredményes oktatás elengedhetetlen feltétele a motiváció: motivált

diákok és tanár egyaránt. A motivációnak számos definíciója létezik, melyek alapján e fogalom olyan külső vagy belső ösztönző erőnek tekinthető, amely valamilyen cél elérésére, cselekvésre, állapotváltoztatásra készítet (vö. Kodácsi 2004: 449). A nyelvtanításban a motiváció egyik eszköze lehet, ha a diákokat megismertetjük a munkaerő-piaci elvárásokkal, nemzetközi cégek nyilatkozataival, statisztikai eredményekkel, tehát felvázoljuk a hazai érvényesülési feltételeket, valamint a külföldi tanulási és munkavállalási lehetőségeket. A diákok motiválásával kapcsolatban az a kérdés is felmerül, hogy a műszaki iskolákon mire irányuljon a nyelvoktatás. Mivel a hallgatók az általános és középiskolában az adott idegen nyelvet valamilyen szinten (B1, B2) elsajátítják, ezért az egyetemi oktatásban motivációs tényezőként hathat, ha a nyelvi képzés a hallgatók által tanult szakterületre irányul. Az európai munkaerő-piacon az általános nyelvi ismeretek és készségek nem elegendőek, szaknyelvi és interkulturális ismeretekre, ill. szaknyelvi kommunikációs készségre is szükség van (Erdős 2011: 117, hivatkozik Kurtán–Silye 2006: 6). Miština szerint a műszaki iskolákon a nyelvi képzésnek összhangban kell lennie az adott szakiránnyal, a tanulmányi programmal, hogy a diákok elsajátítsák az általuk választott szakterület nyelvhasználatát idegen nyelven. A szaknyelvi képzés azonban nem merülhet ki a terminológia oktatásában. A kommunikációorientált

képzés során a szakkifejezés-tanítás nem cél, hanem csupán eszköz ahhoz, hogy a diákok képesek legyenek szakmai kommunikációt folytatni, annotációt írni, prezentációt tartani idegen nyelven, valamint megértsék, fel tudják dolgozni az idegen nyelvű szakirodalmat, szakszövegeket (Miština 2010: 47–53). Az idegen nyelvű szakmai képzés iránt mutatkozó igényt egy kérdőívés felmérésben részt vevő építészhallgatók többsége is alátámasztotta (l. Kralina Hoboth 2014a, b).

Az idegen nyelvű szaknyelvi képzés módszertanát tekintve számos nézet figyelhető meg. A szakemberek a terminológiai közvetítést és fordításorientált oktatást meghaladva a kommunikációközpontú képzést tartják követendőnek. A szaknyelvi képzésnek azokra a témakörökre, szókincsre, készségekre kellene irányulnia, amelyekre a diákoknak a külföldi tanulmány, szakemberekkel folytatott kommunikáció, ill. munkavállalás során szükségük lehet. A diákokat különféle beszédhelyzetekre készítik fel, mint pl. állásinterjú, tárgyalás, prezentálás. A szociális kompetenciák fejlesztése, amelyhez az országismeret és szociokulturális ismeret tartozik, az oktatás szintén fontos része (Szelp 2011: 103).

A törzsanyag kidolgozása a szaktanszékekkel együttműködve, a tanulmányi programból kiindulva lehet eredményes. Az egyes szemináriumokon az előzetes szakmai és terminológiai ismeretek aktiválását követően különféle

módszerekkel történhet a szakszöveg feldolgozása (orientálódó, kurzorikus, szelektáló olvasás) (Jónás 1999: 166). A szöveg feldolgozását követően számos gyakorlattal bővíthető a szókincs, pl. asszociációs játékok, szinonimák és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése, összetett szavak alkotása, jelzők hozzárendelése főnevekhez, más szófajú szóképzése, szómagyarázat, kakukktojás keresése, hibajavítás, azonos jelentésű szavak megfelelő kontextusba helyezése, mondatalkotás beszédhelyzettől függően, definícióértelmezés, -alkotás és reprodukció, szituációs játékokkal pedig különböző beszédhelyzetekre készíthetők fel a hallgatók (Kocsondiné-Nagy 1999: 177, Kralina Hoboth 2014:c).

Sokak által vitatott téma, hogy a nyelvtanítás a szaknyelvoktatás részét képezze-e. A terminológiaismeret mellett a magas szintű, tárgyalóképes nyelvtudás fontos területe a nyelvtan, melynek oktatása kommunikációorientált képzésnek is szerves része (Horváth 201: 110, Kralina Hoboth 2014:c). Ha az egyes nyelvtani jelenségek az adott szakterületről merített példamondatokkal gyakoroljuk, beépítjük a nyelvtant a szaknyelv oktatásába, magasabb szintű nyelvtudást érhetünk el (Kralina Hoboth 2014:c).

A diákok motiválása, az idegen nyelv iránti érdeklődés felkeltése gyakran nehéz feladatnak bizonyul, de megfelelően definiált célokkal, megválasztott tananyaggal és oktatási módszerekkel megvalósítható.

Felhasznált szakirodalom

■ Erdős Adrienn 2011. Milyen nyelvtudás vár e laz álláspiac? In. Göröcsné Muzsai Viktória szerk. *Kultúrák és nyelvek között – Kompetenzen zwischen Kulturen und Sprachen – Kompetent. EdTWIN Projekt CentroLING tanulmánykötet.* Győr. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó. 116–120.

■ Jónás Frigyesné 1999. A tanári szerep új dimenziói a gazdasági szaknyelvoktatásban. In. Balaskó Mária–Kohn János szerk. *A nyelv mint szellemi és gazdasági tőke.* Szombathely. Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék. 163–168.

■ Horváth Viktorné 2011. Német nyelvtani kisokos – új digitális tananyag. In. Göröcsné Muzsai Viktória szerk. *Kultúrák és nyelvek között – Kompetenzen zwischen Kulturen und Sprachen – Kompetent. EdTWIN Projekt CentroLING tanulmánykötet.* Győr. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó. 110–114.

■ Kocsondiné Békési Márta–Nagy Erzsébet 1999. Szövegfeldolgozás és terminológia a szaknyelvoktatásban. In. Balaskó Mária–Kohn János szerk. *A nyelv mint szellemi és gazdasági tőke III.* Szombathely. BDTF ANYT. 169–173.

■ Kodácsi Lászlóné 2004. Motivációs technikák. Képek használata a motiváció kialakításának és megtartásának érdekében az idegennyelvi órán. In. Cseh Béla–Éber Elődné szerk. *Kinek? Hogyan?* Baja. Gyakorlóiskolák Iskolaszövetsége. 449–464.

■ Kralina Hoboth Katalin 2014a. Jazykové vzdelanie študentov vnefilologických odboroch. In: *Jazyk a spoločnosť. Zborník vedeckých prác.* Trnava. Slovenská spoločnosť pre regionálnu politiku pri SAV. 68–77.

■ Kralina Hoboth Katalin 2014b. Motivovanost študentov vo výučbe nemeckého jazyka. In. XXVII. DIDMATTECH 2014. Olomouc. ČR, 19–20.6.2014. Olomouc. Gevak. 51–54.

■ Kralina Hoboth Katalin 2014c. *Motiváció és nyelvoktatás. A német nyelv eredményes oktatása építészhallgatók számára.* A XVIII. Apáczai-nap nemzetközi tudományos konferencián elhangzó előadás kézirat.

■ Miština Juraj 2010. Odborne orientovaná výučba cudzích jazykov v nefilologických odboroch vysokoškolského štúdia. In. Buntová Zdenka szerk.: *Aktuálne problémy vo vyučovaní cudzieho jazyka u študentov trnavských vysokých škôl nefilologického zamerania.* Trnava. Trnavská univerzita v Trnave, s. 41–54. [online]

■ http://fff.truni.sk/userdata/publications/jazyky_text.pdf (2014. 5.7.)

■ Szelp Ágnes 2011. EdTWIN workshop: kaland és élmény bécsi iskolásoknak, avagy rendhagyó találkozás a magyar nyelvvel és kultúrával. In. Göröcsné Muzsai Viktória szerk. *Kultúrák és nyelvek között – Kompetenzen zwischen Kulturen und Sprachen – Kompetent. EdTWIN Projekt CentroLING tanulmánykötet.* Győr. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó. 101–105.

Peter Zolczer

J. Selye University, Faculty of Education
Department of Modern Philology

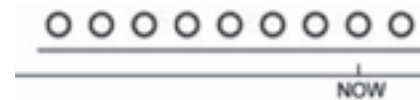
Using Diagrams for Teaching (and Remembering) the Usage of Tenses (Part 1)

Overview

The traditional way of teaching tenses starts with the introduction of the form and grammatical structure of the given tense, then it continues with the detailed description of the tense usage and (in an ideal case) it ends with the students successfully practicing it during the reproduction stage. This article focuses on the second step of this procedure: teaching tense usage. It also intends to provide a method for the effective memorization of tenses. Using diagrams as helping tools for the visual representations of the tenses is certainly not unknown to English teachers, however, using them as keys for remembering the tenses might be a new (or untried) idea. According to this technique, students should not cram the usage of the tenses as lists of rules, but memorize only the diagrams, and in case of not remembering the rules, they should try to deduce them from the diagrams. The teacher's role in this is to teach them how to deduce those rules from the two dimensional timelines with dots, circles and lines on them. The technique can be used with all levels of proficiency but it is not recommended in case of young learners (age: >12).

Diagrams, tense usage, explanations and exceptions

Present Simple

The horizontal black line on the diagrams is the timeline on which the present moment (the time of speaking/writing) is marked as “NOW”.

We use present simple to talk about actions or states that happen all the time or repeatedly. With present simple we can also express an action or state that is always true or stays the same for a long time. The action (e.g. activity) or state (e.g. habit) is represented on the diagram by the blue circles, more specifically, by the outline of those circles. The fact that it is a repeated action (*I wake up at 7 am*) can easily be deduced from the outline by thinking about it as a loop. Instead of repeating the action on the outline of the circle, its repetitious nature is represented by the continuous copies of circles (*waking up every day at 7 am*). The action or state (e.g. general truths) is represented by the red line which indicates its continuous nature (*I love you; He hates soup*).

